

۲۰۱۴۵۷

درآمدی بر جرم‌شناسی

مهرمان ایحیانی اصل

تهران

۱۳۹۷

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

سرشناسه: رایجیان اصلی، مهرداد، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر جرم‌شناسی / مهرداد رایجیان اصلی.
مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)،
پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: هشت، ۲۸۴ ص.: نمودار.
فروست: «سمت»: ۲۲۱۷. حقوق، ۱۲۷.

شابک: ۵-۰۶۴۷-۰۲-۶۰۰-۹۷۸ ۱۶۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: پشت جلد به انگلیسی: Mehrdad Rayejian Asli. Criminology: An Introduction and Overview.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: جرم‌شناسی، Criminology

موضوع: جرم و جنایت، Crime

موضوع: جرم‌شناسی - ایران، Criminology - Iran

شناسه افزوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)،
پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی.

The Organization for Researching and Composing University Textbooks in the Humanities (SAMT), Institute for Research and Development in the Humanities.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۱۷ ۲۰۲ ف/ ۶۰۲۶ HV

رده‌بندی دیویی: ۳۶۴

شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۸۴۶۳۴

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

درآمدی بر جرم‌شناسی

مهرداد رایجیان اصلی

ویراستار: عادلہ مشایخی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۷

تعداد: ۵۰۰

حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سمت

قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و

عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

روبه‌روی پمپ گاز، کد پستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۰۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

@sazman_samt

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
درآمد	۱
فصل یکم: محتوای جرم‌شناسی: از مفهوم‌شناسی، موضوع و جرایمی تا ...	۹
گفتار یکم: مفهوم جرم‌شناسی	۹
الف) جنبه‌های شناخت جرم در علوم جنایی	۱۰
ب) واژه‌شناسی جرم	۱۳
گفتار دوم: موضوع و جرایمی جرم‌شناسی	۲۰
الف) موضوع جرم‌شناسی: از مفهوم دوگانه تا چندگانه جرم	۲۰
ب) جرایمی جرم‌شناسی	۲۵
گفتار سوم: تعریف جرم‌شناسی علت‌شناسی در خدمت پیشگیری از جرم و بزه‌دیدگی	۳۶
الف) شاخص‌های تعریف	۳۶
ب) سبب‌شناسی جرم و علت‌شناسی مدرمانه	۳۸
پ) گونه‌شناسی پیشگیری	۴۱
جمع‌بندی فصل	۶۶
فصل دوم: تحول جرم‌شناسی در بستر خاستگاه‌های پیدایش آن	۶۸
گفتار یکم: دوره ناعلمی جرم‌شناسی (عصر جرم‌مداری یا «جرم‌شناسی کلاسیک»)	۶۹
الف) بنیان‌ها و شاخص‌های جرم‌شناسی کلاسیک	۷۰
ب) بازتاب‌ها و دستاوردهای جرم‌شناسی کلاسیک	۷۵
گفتار دوم: دوره علمی جرم‌شناسی (عصر بزه‌کارمداری یا «جرم‌شناسی اثباتی»)	۸۱
الف) بنیان‌ها و شاخص‌های جرم‌شناسی اثباتی	۸۳
ب) بازتاب‌ها و دستاوردهای جرم‌شناسی اثباتی	۹۸
گفتار سوم: دوره پساعلمی جرم‌شناسی (عصر جرم‌شناسی‌های متقابل: ...)	۱۲۶
الف) جرم‌شناسی جریان اصلی	۱۲۷
ب) جرم‌شناسی انتقادی	۱۹۰

۲۰۱	پ) نظریه‌های تلفیقی و جرم‌شناسی تلفیقی: نظریه شرمندسازی بازگرداننده ...
۲۰۴	ت) جرم‌شناسی‌های دیگر
۲۱۹	جمع‌بندی فصل
۲۲۱	فصل سوم: رهیافت کلان به پدیده جرم: «بزهکاری»
۲۲۲	گفتار یکم: مفهوم‌شناسی بزهکاری
۲۲۲	الف) جرم و بزهکاری
۲۲۳	ب) بزهکاری کودکان و نوجوانان
۲۲۷	پ) بزهکاری در پرتو رهیافت کلان
۲۳۰	گفتار دوم: گونه‌شناسی بزهکاری
۲۳۰	الف) شهرنشینی و بزهکاری
۲۳۶	ب) مهاجرت و بزهکاری
۲۴۰	پ) مسکن/ساختمان و بزهکاری
۲۴۵	ت) نظم همگانی و بزهکاری
۲۵۰	گفتار سوم: اندازه بزهکاری و «دهکده» جرم
۲۵۱	الف) آمار جنایی
۲۵۸	ب) روش‌شناسی جرم‌شناسی
۲۶۷	جمع‌بندی فصل سوم
۲۶۸	برآمد: جرم‌شناسی در افق ۲۰۲۰
۲۶۸	الف) تز برگزیده
۲۶۹	ب) سنتر پیشنهادی
۲۷۱	کتابنامه

درآمد

الف) سناریوی کتاب^۱

ساعت ۹:۳۰ دقیقه صبح سه‌شنبه ۲۱ مهرماه ۱۳۸۳، جلسه رسیدگی به پرونده‌ای که «بزرگ‌ترین پرونده جنایی ۷۰ سال گذشته» [از آن تاریخ] نام گرفت، در دادگاه کیفری استان تهران آغاز شد. متهمان دو جوان ۲۲ و ۳۱ ساله بودند (تأکیدها از نگارنده‌اند) که بر دو پرویای کار و ازدواج خود را ناکام می‌دیدند. یکی از آنان، جوانی پُرشور، و دیگری، متاد بود که به گفته رئیس دادگاه، همه فضیلت‌ها و باورهای خوب و اعتقادی‌شان فروریخته است. جنایت‌های ارتكابی این دو از پایان سال ۱۳۸۱ آغاز شده بود و در نیمه نخست سال ۱۳۸۳ پایان گرفت. رئیس دادگاه، همچنین، عامل غالب در این جنایت‌ها را سهوت‌پرستی و همزادی مرتکبان با جرم‌هایشان عنوان کرد. معاون دادستان نیز متهم ریف نخست (بیجه) را جوان ۲۲ ساله‌ای معرفی کرد که از شهرستان به تهران مهاجرت کرده بود و به رغم نداشتن پیشینه کیفری، حدود ۱۱۴ فقره آدم‌ربایی با قصد جرم منافی عدالت و مباشرت در قتل عمدی و چندین فقره تعرض و ایراد ضرب و جرح، سرقت، سرایت بر میت و آتش زدن به وی منتسب بود. متهم دیگر (باغی) نیز جوان ۳۱ ساله‌ای ۱۰ رنجی شد که او هم به تهران مهاجرت کرده و دارای ۱۰ فقره پیشینه کیفری در زمینه استعمال هروئین و

۱. در تدوین این سناریو از مرجع‌های زیر استفاده شده است:

«بیجه و علی باغی مفسد فی الارض هستند: گزارش از متن کیفرخواست جانیان پاکدشت که در آغاز محاکمه خوانده شد»، هفته‌نامه ندای ایران (شماره ویژه)، پنج‌شنبه ۲۳ مهر ۱۳۸۳، ۸ صفحه و نیز: «حوادث سال ۸۳»، پایگاه خبری آفتاب، در:

<http://aftabnews.ir/fa/news/2925/12/1/1384>

تریاک، نگهداری ماده مخدر و سرقت بود. معاون دادستان در ادامه با اشاره به اینکه متهمان در بیابان‌های شمال غربی حاشیه پاکدشت (از شهرستان‌های تهران) مدت‌ها در آلونک‌های مجاور کوره‌های آجرپزی سکونت داشتند، عنوان داشت که آن دو با توجه به موقعیت ناحیه، نقشه انجام جرم‌های خود را طرح‌ریزی کردند. در یکی از جنایت‌ها، متهمان با ربودن کودکی ۹ ساله، و بی‌اعتنا به فریادهای کودک، او را خفه و پیکرش را در پشت یک آسیاب متروک رها می‌کنند. اگرچه نماینده پزشکی قانونی متهمان را از نظر زیستی و روانی سالم معرفی کرد، ولی از اعتراف‌های به دست آمده، به ویژه از بیجه - روشن شد که خود در کودکی قربانی بدرفتاری و تعرض قرار گرفته بود. سرانجام، سرنوشت این پرونده با اعدام هر دو بزهکار در روز ۲۶ اسفند ۱۳۸۳، ۱۰ سال پس از وقوع جرم، به پایان رسید. که از ۵ تا ۳۰ هزار تن گزارش شده است - به پایان رسید.

هرچند ماجرای بالا، سلسله‌ای از رخدادها را به تصویر می‌کشد که نزد افکار عمومی، و حتی متخصصان و دانشگاهیان، به ویژه در دانشکده‌های حقوق - بیش و پیش از هر چیز، عنوان جرم و جنایت را، ذهن می‌رساند، ولی می‌توان نظرها را به سوی جنبه‌های پرشمار جرم‌شناسانه مطرح در این رویداد تاریخی/تراژیک و پرونده قضایی/کیفری نیز جلب کرد، از جمله:

- قتل‌های سریالی و بزهکاران حرفه‌ای/اعتیادی: اگرچه از نظر حقوقی/قانونی، این قتل‌ها عمدی و مرتکبان آن‌ها مستوجب قصاص شمرده می‌شوند، ولی از نظر جرم‌شناسی، نوع و ماهیت خاصی می‌بایند که از یک‌سو، نشان‌دهنده یک مفهوم و گونه‌های جرم در حقوق جنایی و جرم‌شناسی، و از سوی دیگر، حکایت از امتیاز جرم‌شناسی بر حقوق جنایی - از نظر گونه‌شناسی بزهکاران - دارد.

- حالت خطرناک بزهکاران و شخصیت مجرمانه آنان: اگرچه از نظر حقوقی/قانونی، مرتکبان سزاوار سرزنش و مقصر و واجد مسئولیت کیفری شناخته می‌شوند، ولی از نظر جرم‌شناسی، حالت خطرناک، یعنی ظرفیت مجرمانه و سازگاری

محیطی/اجتماعی، به ویژه با توجه به شخصیتشان، اهمیت می‌یابد و این مسئله مهم را به میان می‌کشد که «آیا جرم و بزهکاری یک پدیده ذاتی است یا اکتسابی و یا هر دو؟»، و انگهی، «آیا برای رسیدگی به جرم ارتكابی مرتکبان تشکیل پرونده قضایی (کیفری) کفایت می‌کند؟».

- شرایط و موقعیت رخداد جرم‌های ارتكابی: در اصل محل سکونت و موقعیت جغرافیایی/مکانی جرم از جنبه حقوقی/قانونی چندان موضوعیت ندارد، در حالی که از محورهای مهم مطالعات و پژوهش‌های جرم‌شناختی شمرده می‌شود.

- محیط اجتماعی جرم‌ها و مرتکبان آن‌ها: محیطی که بزهکاران در آن زاده و تربیت شده، رشد نموده، و اقامت داشته یا به آنجا مهاجرت کرده‌اند - خواه محیط خرد خانواده یا محیط بزرگ‌تر دایره شهری چون تهران - یکی دیگر از محورهایی است که فقط جرم‌شناسی در ارتباط با چنین رخدادها و پرونده‌هایی به آن توجه می‌کند.

- سن بزهکاران: این موضوع که نه تنها، در چه سنی و با چه شرایطی دست به ارتکاب جرم می‌زند و آیا از اساس می‌توان سنی برای ارتکاب جرم در نظر گرفت، با مفهومی‌هایی به جز بلوغ و اهلیت - همچون رشد درونی، عامل ژن، تغذیه، ساختار عصبی و کنترل - در جرم‌شناسی بررسی می‌شود.

- ویژگی و شخصیت بزه‌دیدگان: این موضوع که برهه‌ها، زیرمجموعه ممکن است در پاره‌ای از رویدادها و پرونده‌ها در فرایند جرم نقش داشته باشد و یا نه - خود این، در هر صورت، شایسته حمایت‌های ویژه قانونی و جامعه‌وی است، از گذر جرم‌شناسی در سامانه‌های حقوقی/کیفری و سیاست‌گذاری‌های قانونی و اجتماعی بازتاب می‌یابد.

- واکنش اجتماعی به جرم‌های ارتكابی و بزهکاران: سرانجام، این مسئله که جرم‌های ارتكابی و بزهکاران چه واکنشی را - چرا و چگونه - نسبت به خود برمی‌انگیزند، در پهنه گسترده جرم‌شناسی از جنبه‌های گوناگون - نوع و ماهیت واکنش، توجیه اخلاقی/آموزه‌ای آن، عملکرد سامانه دادگستری جنایی، نگرش

افکار همگانی و جامعه به جرم و کیفر، ضرورت تدبیرهای کنشی پیش از واکنش اجتماعی و غیره - مورد بررسی و نقد و ارزیابی واقع می‌شود.

(ب) پهنه موضوعی، ساختار و روش‌شناسی کتاب موضوع‌ها و محورهایی که اشاره شدند، در کتاب پیش رو با عنوان‌ها و مفهوم‌هایی این چنین مطالعه و بررسی می‌شوند:

- «بهم و گونه‌های جرم»؛ مانند قتل‌های احساسی/هیجانی - شهوانی در پرونده بالا؛

- «ماده‌بنات بزه‌کاران و بزه‌دیدگان»؛ مثل بزه‌کاران روان‌نژند و جامعه‌ستیز، یا بزه‌دیدگان بی‌گناه و سرزنش‌پذیر، به ترتیب بزه‌کاران حرفه‌ای و اعتیادی، کودکان و دیگر قربانیان در پرونده بالا؛

- «نظریه‌های علت‌شناختی»؛ مانند نظریه‌های زیستی-اجتماعی (سنخ مجرمانه، سرشت رفتار مجرمانه)، «همزمانی»، «رجایت»، برحسب اظهار رئیس دادگاه، در پرونده بالا؛

- «پدیده جمعی بزهکاری و رابطه آن با پدیده‌های اجتماعی»؛ مانند رابطه شهرنشینی و مهاجرت با بزهکاری، مهاجر بودن هر دو رزم کار در پرونده بالا.

از آنجا که این مفهوم‌ها و عنوان‌ها شامل همه مدعیان و محورهای مطرح در قلمرو مطالعاتی جرم‌شناسی نیستند، پس عنوان این کتاب - «مدعیان و محورهای جرم‌شناسی» است. اگرچه دیدگاهی درباره این عنوان، ممکن است آن را شامل بخش‌ری از همه موضوع‌ها و محورهای جرم‌شناسی بدانند، ولی در کتاب پیش رو دیدگاهی را مد نظر می‌گیریم که شمایی کلی از شناخت موضوع و درون‌مایه این رشته از علوم جنایی و اجتماعی را - بی آنکه مدعی همه موضوع‌ها و محورهای مطرح در آن باشد - ترسیم می‌کند. این عنوان نشان می‌دهد که جرم‌شناسی از بدو پیدایی تا امروز دستخوش رشد، پیشرفت، دگرگونی و تحول‌های بسیاری بوده است که همچنان شتابنده جریان دارد، و پژوهشگر علاقه‌مند برای آشنایی، شناخت و یا غور و کنکاش

در پهنه بی کران جرم‌شناسی باید در پی این تحول‌ها حرکت کند؛ یعنی باید دنباله‌رو آن باشد نه پیشرو، به سان یک ساریان جدا از کاروان.

بر این اساس، مطلب‌ها و بحث‌های کتاب در سه فصل سازمان‌دهی شده‌اند: فصل یکم به کلیاتی از محتوای جرم‌شناسی اختصاص یافته است که نخست، خود جرم‌شناسی، و سپس، «جرم» - با رهیافتی خُرد - در آن مفهوم‌شناسی می‌گردد و در ادامه، موضوع و چرایی جرم‌شناسی در قالب گونه‌شناسی جرم، سبب‌شناسی یا علت‌شناسی آن، و چگونگی پیش‌بینی و پیشگیری از آن بیان می‌شود.

فصل دوم به تحول جرم‌شناسی در بستر خاستگاه‌های پیدایش آن اختصاص دارد. الگوی این فصل، پایه دوره‌های تاریخی بدین شرح پی‌ریزی شده است: نخست، دوره ناعلمی به مثابه اندیشه‌ها و آموزه‌های اخلاقی/فلسفی و ناتجربی که در جرم‌شناسی معاصر نیز بازتاب یافته‌اند، و امروز آن را «جرم‌شناسی کلاسیک» می‌نامند. دوم، دوره علمی، به مثابه دیدگاه‌ها و نظریه‌های عینی/تجربی که با مکتب «اثبات‌باوری» آغاز و سپس، به «جرم‌شناسی جریان‌اصولی» تبدیل شده است. سوم، دوره پساعلمی، یعنی دوره‌ای که نمایانگر گذار از نظریه‌های علمی/تجربی، و هم‌زیستی دیدگاه‌ها و جریان‌های ایدئولوژیک/انتقادی با نظریه‌های علمی/تجربی معاصر و دیگر گرایش‌های نوین در جرم‌شناسی - به ویژه در آماز - راره سوم - است.

فصل سوم اما، به محتوا و موضوع جرم‌شناسی، یک رهیافت کلان را، در کنار رهیافت خرد می‌افزاید، که در آن می‌توان با چپستی و چگونگی داد‌های مربوط به جرم و بزهکاری - از جمله «آمار جنایی» - و به طور کلی، روش‌های پژوهش در جرم‌شناسی آشنا شد. منطق این فصل، آشنا کردن دانشجویان و دانش‌پژوهان با گستره موضوعی جرم‌شناسی است تا نشان دهد که مفهوم جرم در این رشته، چگونه در پرتو یک مطالعه استقرایی، از رهیافت خُرد به رهیافت کلان می‌رسد. بدین سان، هرچند ممکن است بتوان دو موضوع «آمار جنایی» و «روش مطالعه و پژوهش در جرم‌شناسی» را داخل در فصل یکم (محتوای جرم‌شناسی) نیز دید، ولی منطق استقرایی کتاب، این دو موضوع را نتیجه کلی مطالعه «جرم به منزله بزهکاری» در یک فرایند دو مرحله‌ای - از رهیافت خُرد به کلان - با میانجی نظریه‌های جرم‌شناختی

(فصل دوم) بررسی می‌کند.

سرانجام، محتوای متنی کتاب با یک برآمد پایان می‌پذیرد که به جای نتیجه‌گیری کلیشه‌ای و صوری، موضوع مشخصی را با عنوان «جرم‌شناسی در افق ۲۰۲۰» به بحث می‌گذارد. در این «برآمد»، یکی از دیدگاه‌های برگزیده درباره «آینده جرم‌شناسی و جرم‌شناسی آینده» با رهیافت نگارنده مقایسه و تحلیل خواهد شد.

بدین‌سان، روش سازمان‌دهی این کتاب به صورت توصیفی/مروری و تحلیلی - سنجش‌گری/نقدگری است. یعنی برای نمونه، اگر دیدگاه یا نظریه‌ای توصیف می‌شود، دیدگاه‌ها و نظریه‌های دیگر درباره آن نیز بیان و سرانجام از سوی نگارنده نیز داوری و اظهار نظر می‌شود. همچنین، با توجه به اهمیت و ضرورت پژوهش تجربی - افزون بر مطالعه نظری - در جرم‌شناسی، نگارنده به فراخور بحث‌ها، از شیوه «نمونه‌پژوهی» برای بررسی تجربی رویدادها، پرونده‌ها، قانون‌ها، رویه‌ها، و مسئله‌های اجتماعی، بر پایه مفهوم «نظریه‌ها و جریان‌ها یا گرایش‌هایی که توصیف و تحلیل می‌شوند، استفاده کرده است.

(ب) مخاطبان و روش استفاده از کتاب

این کتاب، از اساس، برای درس‌های «جرم‌شناسی» (در ر اختصای)، «پیشگیری از جرم» (درس پایه)، «جرم‌شناسی کودکان و نوجوانان» و «جرم‌شناسی» (درس‌های اختیاری) در رشته کارشناسی حقوق^۱ نوشته شده است. اما دانشجویان تحصیلات تکمیلی حقوق جزا و جرم‌شناسی^۲ در درس «جرم‌شناسی» و «جامعه‌شناسی جنایی» (درس‌های الزامی)، «روان‌پزشکی جنایی» و «روان‌شناسی جنایی» (درس‌های

۱. بر پایه «برنامه درسی بازنگری‌شده دوره کارشناسی رشته حقوق»، گروه علوم انسانی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، شورای تحول و ارتقای علوم انسانی (۱۳۹۴/۹/۲۳).

۲. بر پایه «مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی»، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، شورای عالی برنامه‌ریزی، کمیته برنامه‌ریزی حقوق، گروه علوم انسانی (۱۳۷۴/۲/۳).

اختیاری) نیز می‌توانند از آن استفاده کنند.

با توجه به وابستگی جرم‌شناسی به نوشتگان خارجی - به ویژه، زبان انگلیسی - برای شناخت و درک دقیق مفهوم‌ها، نظریه‌ها و جریان‌ها یا گرایش‌های مطرح در جرم‌شناسی، به طور پیوسته، معادل خارجی همه‌واژه‌ها و اصطلاح‌های تخصصی در یانوست - و گاه نیز در خود متن - آورده شده است، که البته، مطالعه و یادگیری این اصطلاح‌های خارجی برای دانشجویان کارشناسی ضرورتی ندارد.

افزون بر این‌ها، با توجه به اهمیت روش نموداری در بیان و آموزش درسی، در هر فصل کتاب، به فراخور، از این ساختار - شامل ۱۰ نمودار - استفاده شده است. این کتاب با بیش از ۵۰ مرجع و منبع فارسی (تألیف و ترجمه) و انگلیسی در قلمرو علوم جنایی (حقوق جنایی، جرم‌شناسی، کیفرشناسی و غیره) و علوم انسانی/اجتماعی (حقوق، روان‌شناسی، جرم‌شناسی و غیره) تألیف شده است که هنگام پایان نگارش کتاب، تا سال ۱۳۹۶ و ۲۰۱۷، و سه بار در کتاب برای چاپ، تا سال ۱۳۹۷ و ۲۰۱۸ روزآمد شده‌اند.^۱ در کنار کتاب‌ها، مقاله‌ها، و حتی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، از یک‌سو، با توجه به فقر داده‌های آماری و پژوهش‌های تجربی

۱. از این میان، گاه نگارنده فقط به نسخه ویراست گذشته و پیشین یک کتاب دسترسی داشته، یا امکان استفاده از متن خارجی اصلی را نیافته است. برای نمونه، واپسین ویراست کتاب جرم‌شناسی (۲۰۱۱) رمون گسن - استاد فقید فرانسوی - که ویراست نخست آن (۱۹۸۸) را شادروان مهدی کی‌نیا در سه جلد به فارسی برگردانده بود، پیش از درک درست آن در سال ۲۰۱۶، با همکاری سیلوی سیمامونتی و فیلیپ بُنفیس منتشر شده است، که به دلیل بیگانگی نگارنده با زبان فرانسوی، از همان ویراست گذشته استفاده شده است.

همچنین، واپسین ویراست کتاب جرم‌شناسی نظری وُلد (هفتم، ۲۰۱۶) - پس از برگردان فارسی (۱۳۹۲) به قلم دکتر علی شجاعی (شایان) از ویراست ششم آن (۲۰۱۰) - منتشر شده است که با توجه به تغییر ساختار فصل‌بندی کتاب از هر دو ویراست فارسی و انگلیسی استفاده شده است؛ از آن جمله‌اند فصل پنجم ویراست ششم (جرم و فقر) - در بحث «مکتب نقشه‌نگاری/جغرافیای جرم» - که در ویراست هفتم حذف شده و فصل یازدهم ویراست ششم (معنای جرم) - در بحث «نظریه‌های معانگزر» (برچسب‌زنی و میان‌کنش‌باوری) - که از ویراست هفتم خارج شده است.

جرم‌شناسی در ایران، و از سوی دیگر، اهمیت «جرم‌شناسی همگانی و خبرسازی» در گفتمان علوم جنایی معاصر، از گزارش‌ها و مطلب‌های رسانه‌ای نیز برای تبیین و تحلیل بحث‌های کتاب استفاده شده است. بدین‌سان، فهرست همهٔ این منابع‌ها و مرجع‌ها در قالب «کتاب‌نامه» به پایان کار افزوده شده تا دانشجویان و دانش‌پژوهان محترم بتوانند در صورت نیاز به مطالعهٔ بیشتر یا انجام پژوهش گسترده‌تر در موضوع یا محوری خاص به آن مراجعه کنند.

ت) سپاس‌گزاری

درآمدی بر جرم‌شناسی حاصل بخشی از مطالعه‌ها و پژوهش‌های نگارنده - از جمله، تدریس «جرم‌شناسی کیفرشناسی، جامعه‌شناسی جنایی، روان‌شناسی جنایی، تاریخ تحولات حقوق جنایی، سیاست جنایی و جرم‌شناسی نظری» - در دوره‌های کارشناسی حقوق، کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه‌های گوناگون کشور از سال ۱۳۸۰ تاکنون بوده است. از این رو، افزون بر کسانی که این کتاب به آنان تقدیم شده است - به ویژه، استاد علی‌حسین نجفی ابرندآبادی - ایام از استادان و همکاران گرامی دکتر حسین غلامی و دکتر حسن علی مؤذن‌زادگان برای فراهم ساختن همکاری آموزشی و پژوهشی - از جمله، در جرم‌شناسی - با «دانشگاه - فوقه» و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی؛ از سرکار خانم آرزو بشکوه - دانش‌آموختهٔ «کارشناسی ارشد» همان دانشگاه - برای همکاری در تنظیم نمودارها و یافتن بعضی از منابع‌های انگلیسی کتاب؛ از یار همراه دکتر علی شجاعی - «عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی» - از دوست، برادر و همکار ارجمندم دکتر قاسم محمدی - عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی و مدیر گروه حقوق سازمان «سمت» - و سرانجام، از مجموعهٔ مدیریت همان سازمان، برای انتشار این کتاب، قدردانی و سپاس‌گزاری کنم.

مهرداد رایجیان اصلی

تهران، بهار ۱۳۹۷